

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2021-12-08
Stockholm

Mål nr
P 11755-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-10-06 i mål nr P 248-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. I.M.

2. O.M.

Ombud för 1 och 2: T.d.P.

Motpart

1. Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommun

2. M.S.

3. M.S.

SAKEN

Förhandsbesked för ridhus på fastigheten A i Sigtuna kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommuns beslut den 27 augusti 2019, § 108, dnr Btn 2019-0670, om positivt förhandsbesked för ridhus på fastigheten A i Sigtuna kommun och avslår ansökan om förhandsbesked.

Dok.Id 1759874

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

I.M. och **O.M.** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och i första hand meddela ett negativt förhandsbesked eller i andra hand återförvisa ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommun (nämnden) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

M.S. och **M.S.** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

I.M. och **O.M.** har vidhållit sin talan i underinstanserna och gjort i huvudsak följande tillägg och förtydliganden.

Skyddet för brukningsvärd jordbruksmark

Området som omfattas av förhandsbeskedet utgör brukningsvärd jordbruksmark enligt 3 kap. 4 § miljöbalken (MB). Sådan mark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Hästverksamhet och ridning är ett rekreationsintresse. Frågan är om det kan klassas som ett sådant väsentligt samhällsintresse att skyddet för brukningsvärd jordbruksmark får ge vika. Detta särskilt med beaktande av att det i aktuell kommun redan finns ett mycket stort antal hästverksamheter med eller utan ridhus. Samhällsintresset, om ett sådant ens kan anses föreligga, av ytterligare ridhus i kommunen är därför lågt. Intresset kan tillgodoses och är redan till stor del tillgodosett på annan plats inom kommunen. Positivt förhandsbesked bör därför inte kunna meddelas.

Begränsad komplettering

Enligt förarbetena bör det vara förenligt med bestämmelsen om brukningsvärd jordbruksmark att använda jordbruksmark för koloniområden med odlingslotter. Detsamma bör gälla komplettering av befintlig bebyggelse med ytterligare någon enstaka byggnad (prop. 1985/86:3 s. 158 f.). När det gäller koloniområden med odlingslotter så ligger brukandet av marken vid sådan verksamhet nära jordbrukets, om än i helt annan skala. Resultatet blir i båda fallen produktion av livsmedel.

Det andra undantaget, komplettering av befintlig bebyggelse, är i motsats till kolonilottsundantaget på inget sätt jämförbart med jordbruk eller odling. Här är det fråga om att mark används för ett helt annat ändamål och undantaget bör därför tolkas varsamt. Ordalydelsen ”enstaka” byggnad ger vid handen att det avser en eller möjligtvis ett fåtal byggnader som kompletterar befintlig bebyggelse. Det torde ligga nära till hands att tolka detta som komplementbyggnader till befintlig bebyggelse, i första hand komplementbyggnader till bostads- och industribyggnader som är den typ av bebyggelse som vanligtvis kan förekomma i nära anslutning till jordbruksmark.

Uttrycket ”komplettering av befintlig bebyggelse med någon enstaka byggnad” ger även vid handen att det är fråga om en mindre utökning av bebyggelsen. I detta fall utökas bebyggelsen med ett 1 500 m² stort ridhus på en fastighet som idag utgörs av ett flertal byggnader om sammanlagt knappt 2 000 m² och en paddock om cirka 1 200 m². Ridhuset skulle således utgöra ett väsentligt tillägg till bebyggelsen på fastigheten, en utökning om knappt 50 procent av den totala bebyggelsen på fastigheten om man räknar in paddocken. Ridhuset bör därför inte anses uppfylla förarbetsuttalandets syfte om enstaka byggnad.

I och med att övrig bebyggelse är mycket mindre än ridhuset, den största befintliga byggnaden är cirka 700 m², skulle ridhuset komma att helt dominera landskapsbilden och dessutom i högsta grad påverka befintlig bebyggelsestruktur som utgörs av många mindre byggnader i nära anslutning till varandra.

Riksintresse för kulturmiljövården

Berört område ligger inom riksintresse för kulturmiljövården som enligt 3 kap. 6 § MB så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. Bestämmelsen syftar till att skydda bland annat den bebyggda miljön och landskapsbilden.

Området runt Skånela Prästgård utgörs av en värdefull kulturmiljö som redan idag hotas. Prästgårdshuset ligger på B. Den gamla prästgården håller på att omringas av bebyggelsen på A. Klagandena har tidigare skicka in ett yttrande från landsantikvariens kulturhistoriska inventering från 1969 där prästgården i sin helhet, dvs. både dagens B och A bedömdes äga kulturhistoriskt värde. Landsantikvarien bedömde det som angeläget att bebyggelsen i dess helhet bibehölls samt att eventuella om- eller tillbyggnader sker i samråd med landsantikvarien. Ridhuset kommer att innebära en radikalt ny bebyggelsestruktur och vara mer än dubbelt så stor som någon annan byggnad på fastigheten.

Kulturhistoriska lämningar

På B finns två kulturhistoriska lämningar i form av husgrunder från historisk tid, L2015:4856, RAÄ-nummer C och L2015:5612, RAÄ-nummer D. I närområdet, på B, finns ytterligare en kulturhistorisk lämning, L2015:5454, RAÄ-nummer E.

I enlighet med förarbetsuttalandena finns ett bevarandevärde i fornminnen och andra lämningar av äldre bosättningar (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 32). På och i närheten av A finns sådana lämningar och dessa ska skyddas från åtgärder som riskerar att skada dem. Även om lämningarna inte ligger precis där ridhuset avses uppföras ligger de så pass nära området att byggnationen i sig, med transporter och materialupplägg, riskerar att skada lämningarna. Dessutom innebär den utökade användningen av fastigheten med fler besökare och utökad verksamhet att risken för att lämningarna skadas ökar.

Övrigt

Ingen naturinventering har gjorts i samband med prövningen. Det saknas således tillräckligt underlag för att bedöma om åtgärden riskerar att skada naturvärden på platsen.

Nämnden har vidhållit skälen för sitt beslut och anført att nämnden inte har något ytterligare att tillägga i målet.

M.S. och **M.S.** har vidhållit sin talan i underinstanserna och gjort i huvudsak följande tillägg och förtydliganden.

Skyddet för brukningsvärd jordbruksmark

Utöver rekreationsintresset ska även beaktas intresset för att kunna nyttja lämpliga bostäder samt arbetsplatser nära varandra. Hela A är en jordbruksfastighet med flera olika små verksamheter. Storleken på fastigheten gör det omöjligt att expandera hur mycket som helst för respektive verksamhet, men allt som finns på gården kan nyttjas så mycket som möjligt. Det har också varit intentionen hela tiden. Återskapandet av den en gång i tiden levande gården på det sätt den var byggd att göra fortgår hela tiden. Det innebär att renovering, slyröjning etc. pågår. Verksamheten är redan nu sådan att delar av gården innebär arbete för flera individer med deltidsuppbygg. Hästverksamheten är en del av det och för att kunna få ekonomi i den krävs lättillgänglighet praktiskt såsom erhålles genom ett ridhus på gården.

Det finns ett flertal ridhus inom kommunen där majoriteten är privata. Olika verksamheter föreligger vid respektive ridhus och det är inte bara att "åka förbi" när som helst och givetvis inte heller gratis. Praktiskt är det dessutom en ren förlustaffär vintertid. På nuvarande gård bedrivs utbildning av dressyrhästar. Det är alltså ingen ridskoleverksamhet eller gles fritidssysselsättning som bedrivs. Ridhuset behövs för att kunna säkerställa rekreationsintresset och det föreligger ett behov av att arbetsplats finns nära boendet.

Begränsad komplettering

Det stämmer att ett ridhus är en stor byggnad. Som bisats i detta står att ridhuset när det byggs ska bedömas inför uppförandet för att utformning så mycket som möjligt påminner om nuvarande bebyggelse. Ridhuset är också placerat så harmoniskt som möjligt för att inte förstöra gårdsbilden.

Riksintresse för kulturmiljövården

De gamla områdena kring prästgården var helt uppvuxna när M.S. och M.S. flyttade in. Bebyggelsen på gården behövde omfattande renovering. De har successivt för hand samt med betande djur tagit fram den gård som en gång i tiden finns beskriven. Bebyggelsen har bibehållits men renoverats. De kan inte förstå hur detta kan tolkas som att prästgårdens värdefulla kulturmiljö hotas. De anser att det är precis tvärt om.

Kulturhistoriska lämningar

Kommunärkeologen är alltid inblandad när det gäller ny bebyggelse, särskilt i en kommun som Sigtuna, och detta har redan beaktats. Att fornlämningarna skulle påverkas av transporter och materialupplägg är helt otänkbart. Den ena lämningen finns på södra sidan av B och de andra två på den södra respektive sydvästra sidan av A. De sistnämnda fornlämningarna finns i en nästan 3 hektar stor sommarhage vars mark sköts genom att djuren betar. Att ett ridhus skulle innebära frekventa besök av människor som vandrar omkring i den sommarhagen eller på den privata tomten tillhörande B är uteslutet. Alla fornlämningar ligger mycket långt ifrån såväl transporter, som skulle ske på befintliga gårdsvägar, som materialförvaring. Detta framgår utan tvekan av fastighetskartan.

Övrigt

Någon inventering av marken har inte bedömts nödvändig av underinstanserna.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn på fastigheterna B och A.

Nämnden har beslutat att ge positivt förhandsbesked enligt 9 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, för uppförande av ett ridhus om maximalt 1 500 m² på fastigheten A. I.M. och O.M. har anfört bland annat att åtgärden inte kan tillåtas på platsen eftersom den innebär att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk i strid med 3 kap. 4 § MB.

Det som i första hand ska prövas i ett förhandsbesked är om en byggnadsåtgärd över huvud taget kan tillåtas på den avsedda platsen, dvs. närmast en prövning av markens lämplighet för den avsedda åtgärden (se prop. 1985/86:1 s. 285). Av 2 kap. 2 § PBL följer bland annat att bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. MB ska tillämpas vid prövningen.

Enligt 3 kap. 4 § andra stycket MB får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Mark- och miljööverdomstolen har därför att ta ställning till om åtgärden innebär att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk och, om så är fallet, huruvida åtgärden ändå kan tillåtas enligt bestämmelsen.

Innebär åtgärden att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk?

Mark som används för bete och någon gång har röjts kan utgöra jordbruksmark (se Mark- och miljööverdomstolen dom den 1 april 2016 i mål nr P 4087-15). Vid bedömningen av om jordbruksmark är brukningsvärd ska beaktas om marken med

hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Det bör även beaktas att jordbruksmark är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet och att syftet med bestämmelsen är att säkerställa en långsiktig hushållning (se prop. 1997/98:45, Del 1, s. 239 och prop. 1985/86:3 s. 53 och 158). Enligt praxis utgör den berörda fastighetens taxering också en omständighet som ska beaktas men den är inte ensamt avgörande för bedömningen av ett område utgörs av brukningsvärd jordbruksmark (se MÖD 2020:10).

Med att marken tas i anspråk avses sådana åtgärder som på ett varaktigt sätt drar marken ur biologisk produktion, såsom utbyggnad av bostadsområden, industrier, upp- lag, vägar och ledningar. Det har dock ansetts förenligt med bestämmelsen att använda jordbruksmark för koloniområden med odlingslotter och för komplettering av befintlig bebyggelse med ytterligare någon enstaka byggnad (se prop. 1985/86:3 s. 158 f.).

I det aktuella målet är det ostridigt att ridhuset till viss del kommer att placeras på mark som beretts för att utgöra betesmark för hästar och som i dagsläget används för detta ändamål. Mot denna bakgrund anser Mark- och miljööverdomstolen att marken är att betrakta som jordbruksmark. Frågan är om jordbruksmarken också ska anses vara brukningsvärd.

Kommunen ska i sin översiktsplan redovisa hur allmänna intressen enligt 2 kap. PBL kommer att tillgodoses vid beslut om mark- och vattenanvändning (3 kap. 4 § första meningen PBL). En väl underbyggd översiktsplan är vägledande men inte bindande vid en lokaliseringsprövning. En ansökan om förhandsbesked måste prövas utifrån förhållandena i det enskilda fallet och det är först i det enskilda ärendet som avvägningen mellan enskilda och allmänna intressen kan ske fullt ut.

Av kommunens översiktsplan från 2014 framgår att en tredjedel av kommunens yta består av jordbruksmark och att jordbruk i olika former ska fortsätta att vara den huvudsakliga markanvändningen på landsbygden samt att åkermarken ska värnas och vårdas. A är taxerad som bebyggd lantbruksenhet och belägen inom område som enligt översiktsplanen utgörs av övrig landsbygd. Fastigheten

omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. För Skånela Prästgård, som innefattar ett större område än bara den aktuella fastigheten, anger översiktsplanen att förutsättningar för mindre verksamheter ska prövas och att pågående markanvändning är jordbruk (Fs2 Skånela). Vidare anges att inom ramen för framtida utveckling måste planeringsförutsättningar som bland annat sammanhängande jordbruksmark med hög klassning beaktas. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att marken faktiskt används som betesmark finner domstolen att jordbruksmarken är brukningsvärd.

I fråga om ridhuset också innebär ett ianspråktagande av jordbruksmarken gör domstolen följande bedömning.

Nämndens beslut och den tillhörande situationsplanen anger endast en ungefärlig placering av ridhuset på A. I beslutsunderlaget framstår det som att ridhuset ska placeras i sin helhet på betesmarken där den angränsar mot ett skogsparti. Inför domstolens syn på fastigheten hade I.M. och O.M. markerat var ridhuset är tänkt att placeras. M.S. och M.S. bekräftade den tänkta placeringen vid synen. Denna placering innebär att ridhuset delvis hamnar i skogspartiet och inte enbart på jordbruksmarken. Domstolen kan dock konstatera att en inte obetydlig del av ridhusets yta fortfarande placeras på jordbruksmark och därmed tar denna i anspråk. Ridhuset är därtill av sådan storlek och placerat på ett sådant avstånd från befintlig bebyggelse att det inte kan ses som en sådan komplettering av befintlig bebyggelse som skulle vara förenlig 3 kap. 4 § MB. Domstolen anser därmed att åtgärden innebär att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk i den mening som avses i 3 kap. 4 § MB.

Behövs åtgärden för att tillgodose väsentliga samhällsintressen?

Enligt förarbetena kan väsentliga samhällsintressen vara t.ex. att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet, att kunna lokalisera bostäder och arbetsplatser nära varandra, att skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem samt att säkerställa viktiga rekreationsintressen (se prop. 1985/86:3 s. 53). I praxis har till exempel uppförande av vindkraftverk och utökning av ett industriområde nära befintlig infrastruktur ansetts kunna utgöra väsentliga samhällsintressen medan uppförande av ett

stall och foderförråd inte ansetts utgöra det (se Mark- och miljööverdomstolens avgöranden den 9 november 2018 i mål nr 8280-17, den 11 maj 2021 i mål nr 12393-19 och den 30 april 2019 i mål nr P 8249-18).

I det nu aktuella målet har M.S. och M.S. gjort gällande att uppförande av ridhuset utgör ett väsentligt samhällsintresse då de menar att det dels tillgodoser ett viktigt rekreationsintresse, dels att det innebär att bostäder och arbetsplatser lokaliseras nära varandra.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att ridverksamhet i och för sig utgör ett rekreationsintresse. Vad M.S. och M.S. anfört är emellertid inte tillräckligt för att den aktuella verksamheten ska anses utgöra ett sådant viktigt rekreationsintresse som innebär ett väsentligt samhällsintresse. Domstolen anser heller inte att åtgärden utgör ett väsentligt samhällsintresse på den grunden att ridhuset gör att bostäder och arbetsplatser lokaliseras nära varandra. Det har således inte framkommit att ridhuset behövs för att tillgodose något väsentligt samhällsintresse.

Sammanfattning

Eftersom uppförande av ridhuset skulle innebära att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk och det inte framkommit att det behövs för att tillgodose något väsentligt samhällsintresse är åtgärden inte förenlig med bestämmelsen i 3 kap. 4 § MB. Det saknas därmed förutsättningar att ge positivt förhandsbesked för åtgärden redan på denna grund. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut om positivt förhandsbesked upphävas. Vid denna utgång saknas anledning att pröva åtgärdens påverkan på kulturmiljön och övriga invändningar i målet.

Mark- och miljööverdomstolens dom får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Li Brismo, tekniska rådet Ewa Andrén Holst och tf. hovrättsassessorn Emelie Jonsson, referent, deltagit.

Föredragande har varit Richard Bexelius.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-10-06
meddelad i
Nacka

Mål nr P 248-20

PARTER

Klagande

1. I.M.

2. O.M.

Motpart

Bygg- och trafiknämnden i Sigtuna kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länstyrelsen i Stockholms läns beslut 2019-12-16 i ärende nr 403-44103-2019, se bilaga 1

SAKEN

Förhandsbesked för ridhus på fastigheten A i Sigtuna kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.
-

YRKANDEN M.M.

I.M. och **O.M.** har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen ska undanröja nämndens beslut och meddela negativt förhandsbesked. I andra hand har de yrkat att domstolen ska upphäva nämndens beslut och återförvisa ärendet till nämnden för fortsatt handläggning. De har även yrkat att domstolen ska hålla syn på platsen. Till stöd för yrkandena har de anfört samma skäl som hos länsstyrelsen med huvudsakligen följande tillägg.

Det aktuella området utgör brukningsvärd jordbruksmark. Sådan mark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk. Trots detta har länsstyrelsen bedömt att förhandsbesked kan meddelas. Ett ridhus kan inte anses utgöra en begränsad komplettering till befintlig bebyggelse. Det finns ingen närliggande byggnad som är i närheten av samma storlek. Den planerade byggnaden kommer därför att dominera landskapsbilden. Vidare finns det inte stöd för att jordbruksmarken endast i obetydlig mån påverkas. Detta särskilt eftersom varken länsstyrelsen eller nämnden har varit på platsen.

Eftersom ridhuset är på 1500 kvadratmeter kommer ett stort område brukningsvärd jordbruksmark att behöva tas i anspråk. Det saknar betydelse att marken för närvarande inte behövs för livsmedelsförsörjning. Det enskilda intresset att bebygga marken överväger inte det allmänna intresset att bevara brukningsvärd jordbruksmark. Berört område ligger vidare inom riksintresse för kulturmiljövården. Klagandena delar inte länsstyrelsens bedömning att det planerade ridhuset inte kommer att negativt påverka riksintresset och landskapsbilden. Ridhuset kommer att påverka den värdefulla miljön kring Skånela prästgård. De äger prästgårdshuset och är oroliga att den omkringliggande miljön kommer att förstöras. Landsantikvarien har gjort en kulturhistorisk inventering av bebyggelsen i Skånela socken år 1969 där prästgården hänfördes till grupp 2. Detta innebär att såväl enskilda byggnader som prästgården i sin helhet bedöms ha ett kulturhistoriskt värde. Länsstyrelsen och nämnden har inte tagit tillräcklig hänsyn till dessa intressen. Det tycks inte heller ha tagits någon hänsyn till naturvärdena på platsen. Ingen utredning har utförts i detta avseende.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår, utöver vad som anges nedan, av länsstyrelsens beslut.

Frågan om syn

Enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska domstolen hålla syn på stället om det behövs. Av förarbetena framgår att bedömningen av om syn behöver hållas får utgå från målets beskaffenhet och de utredningsåtgärder som vidtagits i målet i övrigt (se prop. 2009/10:215 s. 204).

Mark- och miljödomstolen anser att den befintliga utredningen i målet med bl.a. fotografier och kartor är tillräcklig för att bedöma de aktuella frågorna, varför syn på platsen inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Frågan om förhandsbesked

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning med de närmare skäl länsstyrelsen har angett och tillägger för egen del följande.

Som länsstyrelsen har konstaterat får det aktuella markområdet betraktas som brukningsvärd jordbruksmark. Redan av den anledningen att marken idag används för bete och därigenom brukas aktivt får den anses utgöra brukningsvärd jordbruksmark (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 11 januari 2019 i mål nr P 8646-18 med hänvisningar).

Att uppföra byggnation på brukningsvärd jordbruksmark får typiskt sett anses vara oförenligt med bestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken. Som länsstyrelsen har konstaterat kan dock enligt förarbeten och praxis positivt förhandsbesked ändå lämnas på sådan mark om den tänkta bebyggelsen är en begränsad komplettering till befintlig bebyggelse, dess tänkta placering och markens arrondering medför att jordbruksmarken endast i obetydlig mån påverkas samt platsen bedömts vara lämplig (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 28 februari 2018 i mål nr P 4520-17).

Av aktuell ansökan om förhandsbesked framgår bl.a. att den gäller ett ridhus med måtten 20x60 m, att det ska placeras i anslutning till befintliga byggnader samt ridbana samt att ridhuset är en del i att utvidga jordbruksfastighetens verksamhet. I gällande översiktsplan för Sigtuna från 2014 anges avseende området Skånela, att förutsättningarna för mindre verksamheter ska prövas vid Skånela prästgård. Dock ska inom ramen för en framtida utveckling planeringsförutsättningar såsom bl.a. sammanhängande jordbruksmark med hög klassning beaktas (se s. 47).

Mark- och miljödomstolen bedömer liksom länsstyrelsen att ridhuset, trots sin storlek, får anses utgöra en begränsad komplettering till den befintliga bebyggelsen som inte medför mer än en obetydlig påverkan på jordbruksmarken. Vid den bedömningen beaktar domstolen bl.a. ridhusets placering intill skogsbrynet i anslutning till omgivande befintlig byggnation, områdets arrondering med begränsad tillgång till det aktuella markområdet på fastigheten genom naturliga avgränsningar i form av bl.a. byggnation och skog samt även översiktsplanens intentioner enligt ovan.

Det har inte i övrigt framkommit skäl att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning avseende påverkan på riksintresset för kulturmiljövården m.m. Vad I.M. och O.M. har anfört medför inte någon annan bedömning från domstolens sida. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 27 oktober 2020.

Erika Ekman

Maria Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Maria Bergqvist. Föredragande har varit tingsnotarien Johan Murray.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.